KOMISIJOS SPRENDIMAS

2011 m. gruodžio 7 d.

dėl ES bendros, trečiųjų šalių ir visuotinės registracijos, atliekamos pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo, vadovo

(pranešta dokumentu Nr. C(2011) 8896)

(Tekstas svarbus EEE)

(2011/832/ES)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo [1], visų pirma į jo 3 straipsnį ir 46 straipsnio 4 dalį,

kadangi

(1) Reglamentu (EB) Nr. 1221/2009 organizacijoms, kurių vietos yra vienoje ar daugiau valstybių narių ar trečiosiose šalyse, įvedama galimybė užsiregistruoti EMAS;

(2) įmonėms ir kitoms organizacijoms, kurių vietos yra skirtingose valstybėse narėse ar trečiosiose šalyse, dėl galimybės užsiregistruoti EMAS reikia suteikti papildomos informacijos ir patarimų;

(3) šiame reglamente numatytos priemonės atitinka pagal Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 49 straipsnį įsteigto komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Vadovaudamasi 46 straipsnio 4 dalimi ir siekdama papildomai paaiškinti Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 3 straipsnio nuostatas, Komisija tvirtina šį ES bendros, trečiųjų šalių ir visuotinės registracijos vadovą.

2 straipsnis

Šis sprendimas skirtas valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje 2011 m. gruodžio 7 d.

Komisijos vardu

Janez POTOČNIK

Komisijos narys

[1] OL L 342, 2009 12 22, p. 1.

PRIEDAS

ES bendros, trečiųjų šalių ir visuotinės registracijos pagal EMAS (Reglamentas (EB) Nr. 1221/2009) vadovas

1. ĮVADAS

Šio dokumento paskirtis – nurodyti, kaip Europos aplinkosaugos vadybos ir audito sistema (EMAS) taikoma organizacijoms, turinčioms filialų ir veikiančioms keliose ES valstybėse narėse ir (arba) trečiosiose šalyse, ir pateikti konkrečias gaires, kuriomis valstybės narės, vertintojai bei organizacijos gali vadovautis registracijos tikslais. Šis vadovas parengtas vadovaujantis EMAS reglamento ([1]) 46 straipsnio 4 dalimi, kurioje nurodyta, kad „Komisija, bendradarbiaudama su kompetentingų įstaigų forumu, parengia ne Bendrijoje veikiančių organizacijų registravimo vadovą“, taip pat 16 straipsnio 3 dalimi, kurioje nurodyta, kad „Kompetentingų įstaigų forumas rengia gaires, skirtas užtikrinti vienodas organizacijų – ir esančių Bendrijoje, ir už jos ribų – registracijos pagal šį reglamentą procedūras, įskaitant organizacijos registracijos galiojimo pratęsimą, sustabdymą ir panaikinimą“.

1993 m. įdiegtą EMAS buvo numatyta taikyti atskiroms pramonės ir gamybos sektorių organizacijų vietoms. Po pirmosios peržiūros 2001 m. EMAS II tapo atvira visoms organizacijoms, veikiančioms keliose vietose (ES valstybėse narėse bei EEE, kaip ir anksčiau). EMAS III tapo dar atviresnė, dabar ji taikoma ir ES, ir už jos ribų įsikūrusioms organizacijoms.

Kai EMAS tapo atvira trečiosioms šalims, visų sektorių organizacijos įgijo galimybę užtikrinti didelį aplinkosauginį veiksmingumą, kurį gali viešai pripažinti Europos Bendrijos suinteresuotieji subjektai.

Remiantis EMAS reglamento 11 straipsnio 1 dalimi, valstybės narės gali apsispręsti, ar jų nacionalinė (-s) kompetentinga (-os) įstaiga (-os) suteiks galimybę registruotis trečiųjų šalių organizacijoms.

Registracija

Dėl organizacijų, veikiančių įvairiose vietose Europos Sąjungoje, ir organizacijų, veikiančių už ES ribų, registravimo tarpusavio sąsajų galimi skirtingi variantai. Šiame dokumente pateikiamos bendros gairės, taikomos atvejams, su kuriais susiduria kompetentingos institucijos, aplinkosaugos vertintojai ir organizacijos, teikiančios paraiškas EMAS. Nagrinėjamos trys konkrečios variantų grupės:

— 1 variantas. Organizacijų, kurių vietos yra daugiau nei vienoje ES valstybėje narėje, registracija (**ES bendra registracija**),

— 2 variantas. Vienos organizacijos ar bendrų organizacijų, kurių vietos yra trečiosiose šalyse, registracija (**trečiųjų šalių registracija**) ir

— 3 variantas. Organizacijų, kurių vietos yra ir ES valstybėse narėse, ir trečiosiose šalyse (**visuotinė registracija**).

Visais trimis atvejais organizacijos gali pateikti visų ar kelių iš šių vietų vienos bendros registracijos paraišką. Registruotinas vietas pasirenka paraišką teikianti organizacija.

Pastaba

Šiame vadove apie paprastą ES nacionalinę bendrą registraciją nekalbama.

Šiame vadove aptariami tokie klausimai:

— kompetentingos įstaigos nustatymas,

— aplinkosaugos vertintojų, vykdančių veiklą už ES ribų, akreditacija ar leidimo jiems išdavimas,

— šių procedūrų koordinavimas tarp valstybių narių,

— trečiųjų šalių teisinė atitiktis,

— bendros registracijos galiojimo atnaujinimas, panaikinimas ar sustabdymas.

([1]) Reglamentas (EB) Nr. 1221/2009.

Šiems trims variantams reikalavimai dažnai yra gana panašūs, tačiau kad skaityti tekstą būtų paprasčiau, stengtasi nuorodų į kitus šio vadovo skyrius naudoti kuo mažiau. Todėl gali būti pasikartojimų.

Siekiant užtikrinti EMAS patikimumą, svarbu, kad ir pačioje ES, ir už jos ribų reglamentas būtų taikomas panašiai. Todėl įgyvendinant kai kuriuos konkrečius EMAS aspektus, tokius kaip teisinė atitiktis, privalu atsižvelgti į skirtumus ir kylančius sunkumus. Valstybių narių, kuriose leidžiama trečiųjų šalių registracija, kompetentingos įstaigos nustato konkrečias procedūras, skirtas užtikrinti, kad taikant EMAS ir Europos Sąjungoje, ir už jos ribų būtų sukurtos lygiavertės sistemos. ES valstybių narių ir trečiųjų šalių istoriniai, ekonominiai ir kultūriniai ryšiai gali paskatinti taikyti trečiųjų šalių ir visuotinę EMAS; šiuos ryšius galima pasitelkti tam, kad EMAS būtų greičiau pradėta taikyti visame pasaulyje.

2. TERMINIJA

Šiame vadove:

Buveinė – organizacijos, kuri veikia keliose vietose, valdymo organas, kontroliuojantis ir koordinuojantis pagrindines organizacijos funkcijas, tokias kaip strateginis planavimas, komunikacija, mokesčiai, teisės klausimai, rinkodara, finansai ir kt.

Valdymo centras – registracijai pagal EMAS reglamentą konkrečiai numatyta vieta (ne keliose vietose veikiančios organizacijos buveinė), kurioje vykdomos aplinkosaugos vadybos kontrolės ir koordinavimo funkcijos.

Pagrindinė kompetentinga įstaiga – už ES bendrąją registraciją, trečiųjų šalių ir visuotinės registracijos procedūrą atsakinga kompetentinga įstaiga.

Pastaba

EMAS reglamento 3 straipsnio 3 dalyje nurodomi (pagrindinės) kompetentingos institucijos nustatymo principai.

Atsižvelgiant į pirmiau nurodytus variantus, pagrindinės kompetentingos įstaigos nustatymo principai gali skirtis:

— 1 varianto atveju (ES bendra registracija) pagrindinė kompetentinga įstaiga yra valstybės narės, kurioje veikia paraišką teikiančios organizacijos buveinė arba valdymo centras, kompetentinga įstaiga,

— trečiosios šalies ir visuotinės registracijos atveju – valstybės narės, kuri numato ne Bendrijoje įsisteigusių organizacijų registraciją ir kurioje akredituotas vertintojas, kompetentinga institucija. Kitaip tariant, valstybė narė pirmiausia turi numatyti trečiųjų šalių registraciją, be to, turi būti vertintojų, akredituotų ar turinčių leidimą atlikti vertinimą trečiosiose šalyse, kuriose yra į registracijos procesą įtrauktos vietos.

3. ES BENDRA REGISTRACIJA. ORGANIZACIJŲ, KURIŲ VIETOS YRA KELIOSE VALSTYBĖSE NARĖSE, REGISTRACIJA

3.1. **Taikomi teisės aktai ir teisinė atitiktis ES valstybėse narėse**

3.1.1. Organizacijos visada privalo atitikti ES ir nacionalinius teisinius reikalavimus, taikomus vietoms, kurioms taikoma EMAS registracija.

3.1.2. EMAS reglamento IV priedo B dalies g punkte nurodyta, kad organizacijų aplinkosaugos ataskaitoje pateikiama nuoroda į taikomus su aplinka susijusius teisinius reikalavimus.

3.1.3. Kad pateiktų „medžiagą ar dokumentus, kuriais įrodoma, kad organizacija atitinka visus su aplinka susijusius taikomus teisinius reikalavimus“, kaip nurodyta EMAS reglamento 4 straipsnio 4 dalyje, organizacija gali pateikti vykdymo priežiūros institucijų ataskaitas, kuriomis patvirtinama, kad nėra duomenų apie neatitiktį ir (arba) kad prieš įmonę nėra pradėta susijusių vykdymo užtikrinimo procedūrų, jai nėra iškelta ieškinių ar pradėta skundų procedūrų. Vertintojai, laikydamiesi vertinimo procedūros, patikrina visas organizacijai taikomas aplinkosaugos licencijas, leidimus arba kitokio pobūdžio duomenis pagal teisinę sistemą, taikomą valstybėje narėje, kurioje yra organizacijos vieta.

3.2. **Kompetentingų įstaigų užduotys**

3.2.1. ES bendros registracijos atveju pagrindinė kompetentinga įstaiga nustatoma pagal organizacijos būstinės ar valdymo centro vietą (būtent tokia tvarka).

3.2.2. **ES bendros registracijos** atveju pagrindinė kompetentinga įstaiga bendradarbiauja tik su visomis kompetentingomis įstaigomis, esančiomis valstybėse narėse, kuriose yra į bendros registracijos procesą įtrauktos vietos.

3.2.3. Pagrindinė kompetentinga įstaiga yra atsakinga už registraciją ir procedūrą koordinuoja su kitomis atitinkamomis kompetentingomis įstaigomis.

Pagrindinė kompetentinga įstaiga organizacijos neregistruoja, taip pat nesustabdo, nepanaikina ar neatnaujina jos registracijos, jei kitos valstybės narės kompetentinga įstaiga, kurioje yra į registraciją įtrauktos organizacijos vietos, registracijai, jos galiojimo sustabdymui ar panaikinimui nepritaria (žr. šio vadovo 3.4 ir 3.6 punktus). Kaip nurodyta 3.4.6 punkte, pagrindinė kompetentinga institucija taip pat gali nuspręsti taikyti mažesnės apimties (pvz., neįskaitant vietos, dėl kurios kyla ginčų) bendros registracijos procedūrą.

3.2.4. Kompetentingos įstaigos veiklą koordinuoja su savo valstybės narės akreditavimo bei leidimus išduodančiomis įstaigomis, kad ir kompetentinga įstaiga, ir akreditavimo ar leidimus išduodanti įstaiga sugebėtų atitinkamas savo užduotis atlikti koordinuotai.

3.2.5. Kompetentingų įstaigų forumas per šešis mėnesius nuo šio vadovo patvirtinimo sudaro ir patvirtina kompetentingų įstaigų koordinavimo bendruosius principus ir konkrečias procedūras. Jie pateikiami priimti pagal EMAS reglamento 48 straipsnio 2 dalyje ir 49 straipsnio 3 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

3.2.6. Siekdamas įgyvendinti pirmiau nurodytas koordinavimo procedūras, kompetentingų įstaigų forumas parengia standartines formas visomis Europos Sąjungos oficialiosiomis kalbomis. Kad komunikacija būtų veiksminga ir kad kiltų kuo mažiau nesusipratimų dėl sunkumų, susijusių su kalba, standartizuotas formas daugiausiai sudarys pažymėtini langeliai ir jose bus palikta labai nedaug laukelių pastaboms, t. y. laisvos formos tekstui. Tokį susirašinėjimą patvirtinantys laiškai, e. pašto žinutės ar faksogramos turi būti saugomi, kad iškilus ginčų tarp kompetentingų įstaigų jais būtų galima pasinaudoti.

Kartu su pirmiau nurodytomis formomis kaip atnaujinamas priedas pateikiamas visų valstybių narių taikomų mokesčių sąrašas.

3.3. **Akredituotų ar leidimus turinčių vertintojų užduotys**

3.3.1. EMAS aplinkosaugos vertintojams, jų akreditacijai ar leidimų išdavimui, taip pat vertinimo procesui taikomos bendrosios taisyklės nustatomos pagal EMAS reglamento V ir VI skyrius.

3.3.2. Aplinkosaugos valdymo sistemos vertinimą atlikti ir EMAS aplinkosaugos ataskaitą patvirtinti turi EMAS aplinkosaugos vertintojas, akredituotas ar turintis leidimą vertinti tam tikras veiklos rūšis pagal atitinkamus NACE kodus ([1]).

3.3.3. Kai registruojama organizacija, turinti kelias vietas ir užsiimanti keliomis veiklos rūšimis, vertintojo (-ų) akreditacija turi galioti visiems organizacijos vietų ir veiklos sričių NACE kodų atžvilgiu. Jei vertintojas yra neakredituotas ar neturi leidimo visų atitinkamų NACE kodų atžvilgiu, bendradarbiaujant kiekvienu atveju atskirai galima pasitelkti kitus akredituotus aplinkosaugos vertintojus. Registruotis norinčios organizacijos atsižvelgdamos į EMAS reglamento 4 straipsnį turi nuspręsti, ar jos nori pasitelkti kelis akredituotus vertintojus. Neskaitant tokių priežasčių kaip akredituotų atitinkamų NACE kodų veiklos rūšių vertintojų trūkumas, organizacijos taip pat gali turėti kitų priežasčių (pvz., vietos patirtis, kalbos mokėjimas ar noras suderinti EMAS patikrą su sertifikavimu pagal kitus standartus) pasitelkti kelis vertintojus. EMAS reglamento 25 straipsnio 9 dalyje nurodytą deklaraciją ir EMAS aplinkosaugos ataskaitą turi pasirašyti visi bendradarbiaujantys vertintojai. Kiekvienas dalyvaujantis vertintojas atsako už vertinimo dalies (-ių) rezultatus, atitinkančius jo kompetencijos sritį (daugiausiai susijusią su konkrečiais NACE kodais). Kadangi tą pačią deklaraciją privalo pasirašyti visi vertintojai, pagrindinė kompetentinga įstaiga turi galimybę nustatyti visus dalyvaujančius vertintojus. Todėl pagrindinė kompetentinga įstaiga, pasitelkusi bendradarbiaujančias kompetentingas įstaigas (jos savo ruožtu veiksmus koordinuoja su akreditavimo ir leidimus išduodančiomis įstaigomis), gali patikrinti, ar visi dalyvaujantys vertintojai įvykdė reikalavimą iš anksto pateikti informaciją, numatytą EMAS reglamento 23 straipsnio 2 dalyje. Be to, tuo būdu pagrindinė kompetentinga įstaiga gali patikrinti, ar dalyvaujančių vertintojų NACE kodai apima nagrinėjamos organizacijos NACE kodus.

3.3.4. Vienoje valstybėje narėje akredituoti ar leidimus turintys vertintojai savo veiklą gali vykdyti kitose valstybėse narėse. Likus ne mažiau kaip keturioms savaitėms iki jų veiklos pradžios, vertintojai informaciją pateikia akreditavimo ir leidimus išduodančiai įstaigai, esančiai valstybėje (-se) narėje (-se), kurioje (-se) jie ketina veikti.

([1]) Kaip nustatyta 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1893/2006, nustatančiu statistinį ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių NACE 2 red. ir iš dalies keičiančiu Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 3037/90 bei tam tikrus EB reglamentus dėl konkrečių statistikos sričių (OL L 393, 2006 12 30, p. 1).

3.3.5. Jei iškyla problemų ir (arba) gaunamas neigiamas atsakymas, akreditavimo ar leidimus išduodanti įstaiga, prižiūrinti vertintoją (-us), kurie veiklą vykdo jos valstybėje narėje, priežiūros ataskaitą siunčia tos valstybės narės kompetentingai įstaigai. Tada ši kompetentinga institucija priežiūros ataskaitą perduoda už ES bendrą registraciją atsakingai pagrindinei kompetentingai įstaigai.

3.3.6. Jei pirmą kartą registruojant vertintojas nustato neatitiktį, jis arba ji nepasirašo EMAS reglamento 25 straipsnio 9 dalyje nurodytos deklaracijos ir EMAS aplinkosaugos ataskaitos.

3.3.7. Jei neatitiktį vertintojas nustato registracijos galiojimo metu ar ją atnaujinant, jis arba ji gali pranešti (pagrindinei) kompetentingai įstaigai, kad ta organizacija jau neatitinka EMAS reikalavimų. Jei EMAS registracijos atnaujinimo metu organizacija, bendradarbiaudama su vykdymo priežiūros institucijomis, įrodo, jog ėmėsi priemonių užtikrinti, kad teisinė atitiktis būtų atkurta, vertintojas gali nuspręsti pasirašyti tik 25 straipsnio 9 dalyje nurodytą deklaraciją ir atnaujintą EMAS aplinkosaugos ataskaitą. Jei organizacija nesiima priemonių atitikties problemoms spręsti, vertintojas atnaujintos ataskaitos nepatvirtina ir nepasirašo deklaracijos bei EMAS aplinkosaugos ataskaitos. Kitaip tariant, EMAS aplinkosaugos vertintojas deklaraciją pasirašo ir EMAS aplinkosaugos ataskaitą patvirtina tik visiškos atitikties atveju.

3.4. **Registracijos procesas**

3.4.1. Registracijai taikomos bendrosios taisyklės nustatytos EMAS reglamento II, III ir IV skyriuose.

3.4.2. Atsižvelgdamos į EMAS reglamento 5 straipsnio 3 dalį ir jo IV priedo D dalį, organizacijos iš pat pradžių turėtų palaikyti ryšį su vertintoju (-ais) ir pagrindine kompetentinga įstaiga, kad išsiaiškintų kalbos klausimus, susijusius su registracijai reikalingais dokumentais.

3.4.3. Pagrindinė kompetentinga įstaiga patikrina paraiškoje pateiktą informaciją ir tuo klausimu palaiko ryšį su kitomis dalyvaujančiomis kompetentingomis įstaigomis. Tai reiškia, kad dalyvaujančios kompetentingos įstaigos pagrindinę kompetentingą įstaigą informuoja apie informacijos dėl atitinkamų nacionalinių vietų pagrįstumą.

3.4.4. Dalyvaujančios kompetentingos įstaigos, pasitelkusios savo valstybių narių akreditavimo ir leidimus išduodančias įstaigas, patikrina, ar registravimo procedūroje dalyvaujantis (-ys) vertintojas (-ai) yra akredituotas arba turi leidimą visų registracijos procese reikalingų NACE kodų atžvilgiu. Tai reiškia, kad kompetentinga įstaiga tikrina, ar vertintojas (-ai) informaciją pateikė tinkamai ir laiku (likus ne mažiau kaip keturioms savaitėms iki kiekvieno vertinimo tam tikroje valstybėje narėje), kaip numatyta pagal EMAS reglamento 24 straipsnio 1 dalį. Todėl kompetentinga įstaiga savo valstybės narės akreditavimo ar leidimus išduodančią įstaigai privalo bent pranešti, kad remiantis vertintojų iš kitų valstybių narių vertinimu ir (arba) patvirtinimu, yra vietų, kurias reikėtų įregistruoti. Jei akreditavimo ir leidimus išduodanti įstaiga vertintojo kompetencijos nėra patvirtinusi, akreditavimo ar leidimus išduodanti įstaiga gali pareikalauti, kad vertintojas atitiktų nustatytus reikalavimus, arba kompetentingai įstaigai pranešti apie iškilusią problemą. Jei kompetentingos įstaigos ir akreditavimo bei leidimus išduodančios įstaigos nepalaikytų tokių minimalių ryšių, dėl to nukentėtų priežiūros veikla.

3.4.5. Visos registravimo procese dalyvaujančios kompetentingos įstaigos taiko nacionalines procedūras, kad patikrintų, ar jų valstybėje narėje esančios vietos atitinka EMAS reglamentą. Jos pagrindinei kompetentingai įstaigai praneša savo sprendimą (registruoti galima/registruoti negalima). Jei priimtas sprendimas yra neigiamas, kompetentinga įstaiga pagrindinę kompetentingą įstaigą informuoja pateikdama ataskaitą apie tokio sprendimo priežastis. Ši ataskaita yra įpareigojanti, todėl pagrindinė kompetentinga įstaiga gali nuspręsti sustabdyti bendros registracijos procedūrą iki tol, kol bus įvykdyti reglamento reikalavimai (tokiu atveju nė viena vieta nebus įregistruota pagal EMAS), arba informuoti organizaciją, kad ji gali toliau vykdyti bendrosios registracijos procedūrą, į ją neįtraukdama vietos, dėl kurios iškilo problemų.

3.4.6. Priėmusi sprendimą dėl registracijos, pagrindinė kompetentinga įstaiga informuoja visas dalyvaujančias nacionalines kompetentingas įstaigas, kurios savo ruožtu informuoja savo vykdymo priežiūros institucijas.

Pastaba

Europos Komisija dalyvaujančias kompetentingas įstaigas skatina keistis savo atitinkamų įgyvendinimo institucijų kontaktiniais duomenimis, kad kompetentingos įstaigos ir vykdymo priežiūros institucijos sklandžiau keistųsi informacija apie tai, kad pastarosioms nežinoma apie jokius neatitikties atvejus.

3.4.7. Teisinės atitikties stebėseną nacionaliniu lygmeniu užtikrina nacionalinės vykdymo priežiūros institucijos ir vertintojai atlikdami vertinimą. Jei šios institucijos nustato neatitiktį, jos privalo informuoti nacionalinę kompetentingą įstaigą, kuri savo ruožtu informuoja pagrindinę kompetentingą įstaigą.

3.4.8. Jei kompetentinga įstaiga valstybėje narėje, kurioje yra bendrosios registracijos paraišką pateikusios organizacijos vieta, nustato galiojančių teisinių reikalavimų pažeidimų, gauna informacijos apie skundus ar bet kokios kitos informacijos dėl reikalavimų, susijusių su registracija, atnaujinimu, sustabdymu ar panaikinimu, ji nedelsdama pagrindinei nacionalinei įstaigai perduoda priežiūros ataskaitą, kurioje apibūdinama problema.

3.4.9. Pagal kai kurių valstybių narių nacionalinę teisę už registraciją turi būti imami mokesčiai. Todėl pagrindinė kompetentinga institucija neturi galių priimti sprendimų dėl mokesčių, kurie nustatyti pagal kitos valstybės narės teisės aktus. Pagrindinės kompetentingos įstaigos vaidmuo mokesčių atžvilgiu yra tas, kad ji informuoja organizaciją apie visą sumą ir atskirus mokesčius, kuriuos reikia sumokėti registracijos procedūroje dalyvaujančioms nacionalinėms įstaigoms. Pagrindinė kompetentinga įstaiga organizaciją taip pat informuoja, kad visoms kompetentingoms įstaigoms už nacionalinių vietų, įtraukiamų į bendrosios registracijos procedūrą, registraciją, tiesiogiai moka paraišką pateikusi organizacija.

Visos dalyvaujančios kompetentingos įstaigos pagrindinei kompetentingai įstaigai praneša, kad prieš registraciją mokesčiai iš tikrųjų buvo sumokėti, kaip reikalaujama pagal EMAS reglamento 5 straipsnio 2 dalies d punktą.

Pastaba

Europos Komisija visas valstybes nares skatina išnagrinėti galimybę sumažinti mokesčius organizacijoms, pateikusioms bendros registracijos paraiškas. Bendros registracijos atveju tik pagrindinė kompetentinga įstaiga turi administracinių išlaidų, palygintinų su standartinės registracijos išlaidomis, o dalyvaujančios kompetentingos įstaigos dalyvauja ne taip aktyviai, todėl jų išlaidos mažesnės. Mažesni mokesčiai padidintų EMAS sistemos ir bendros registracijos patrauklumą.

3.4.10. Visos dalyvaujančios kompetentingos institucijos mokesčius už nacionalinių vietų, įtrauktų į bendrą registracijos procedūrą, registravimą turėtų imti tiesiogiai iš atitinkamos paraišką pateikusios organizacijos nacionalinių vietų.

3.5. **Jau registruotos organizacijos**

3.5.1. Jei jau registruota organizacija apsisprendžia dėl ES bendros registracijos, jos prašymu pagrindinė kompetentinga įstaiga gali išplėsti galiojančios registracijos mastą ir taip išsaugoti esamą nacionalinio registro numerį. Be to, šis įrašas su nauju registracijos numeriu turėtų būti įrašytas į nacionalinį registrą. Šiais atvejais visos kitos dalyvaujančios kompetentingos įstaigos iš valstybių narių, kur organizacija jau turi užregistruotas vietas, užtikrina, kad esamos registracijos jų atitinkamuose registruose bus užregistruotos nauju registracijos numeriu.

3.6. **Registracijos panaikinimas arba galiojimo sustabdymas**

3.6.1. Šiai konkrečiai procedūrai taikomos EMAS reglamento 15 straipsnyje nustatytos bendrosios registracijos galiojimo sustabdymo ir panaikinimo taisyklės.

3.6.2. Apie skundus dėl registruotos organizacijos pranešama pagrindinei kompetentingai įstaigai.

3.6.3. Kiekviena kompetentinga įstaiga yra atsakinga už procedūras, susijusias su organizacijos vietomis, esančiomis atitinkamoje valstybėje narėje. Jei susiklosto tokia padėtis, kad organizacijos registracijos EMAS registre galiojimas turi būti sustabdytas ar panaikintas, bendradarbiaujanti kompetentinga įstaiga pagrindinę kompetentingą įstaigą informuoja pateikdama ataskaitą, kurioje išdėsto savo požiūrį. Tai reiškia, kad nacionalinės kompetentingos įstaigos teikia ataskaitas vien apie atitinkamas jų nacionalines vietas. Jei viena iš šių ataskaitų leidžia tvirtinti, kad nacionalinės vietos registruoti negalima, pagrindinė kompetentinga institucija pradeda registracijos panaikinimo arba sustabdymo procedūrą laikydamasi EMAS reglamento 15 straipsnio reikalavimų. Prieš priimdama galutinį sprendimą dėl organizacijos registracijos galiojimo panaikinimo ar sustabdymo, pagrindinė kompetentinga institucija kitas bendradarbiaujančias kompetentingas institucijas turėtų informuoti, kad jos žinotų apie vienos ar daugiau kompetentingų įstaigų nurodytas sustabdymo ar panaikinimo priežastis. Pagrindinė kompetentinga įstaiga taip pat turėtų informuoti organizacijos būstinę arba valdymo centrą apie priimtą sprendimą ir siūlomo registracijos galiojimo panaikinimo ar sustabdymo priežastis. Po to pagrindinė kompetentinga įstaiga organizacijai suteikia galimybę nuspręsti, ar iš EMAS registro turi būti išbraukta visa organizacija ar iš bendros registracijos srities turi būti pašalintos ginčų keliančios vietos.

3.6.4. Į bendrą registraciją įtrauktų atskirų nacionalinių kompetentingų įstaigų tarpusavio ginčai sprendžiami kompetentingų įstaigų forume. Pagrindinės kompetentingos įstaigos ir organizacijos ginčai sprendžiami pagal šalies, kurioje yra įsikūrusi pagrindinė kompetentinga įstaiga, nacionalinę teisę. Organizacijos ir atskirų kompetentingų įstaigų ginčai, pavyzdžiui, dėl atskirų nacionalinių vietų, įtrauktų į bendrą registravimo procedūrą, teisinės atitikties, sprendžiami pagal toje valstybėje narėje galiojančią nacionalinę teisę. Ginčai sprendžiami laikantis EMAS reglamento 15 straipsnyje nustatytų reikalavimų.

3.6.5. Jei kompetentingų įstaigų forume kompetentingų įstaigų sutarimo pasiekti nepavyksta, registravimo procedūrą gali būti tęsiama neįtraukiant ginčų sukėlusių vietų.

3.7. **Su kalba susiję klausimai**

3.7.1. EMAS aplinkosaugos ataskaita ir kiti susiję dokumentai pateikiami viena ar keliomis oficialiosiomis valstybės narės, kurioje įsikūrusi pagrindinė kompetentinga institucija, kalbomis (5 straipsnio 3 dalis). Jei organizacija pateikia bendrą aplinkosaugos ataskaitą su informacija apie atskiras vietas, ši informacija taip pat turi būti pateikta viena ar keliomis tų valstybių narių, kuriose tos vietos įsikūrusios, oficialiomis kalbomis.

4. TREČIŲJŲ ŠALIŲ REGISTRACIJA. ORGANIZACIJŲ, KURIŲ VIENA AR KELIOS VIETOS YRA TREČIOSIOSE ŠALYSE, REGISTRACIJA (2 VARIANTAS)

EMAS trečiųjų šalių registracija yra organizacijos, veikiančios vienoje ar keliose trečiosiose šalyse, EMAS registracija. EMAS reglamente numatyta, kad valstybės narės, atsižvelgdamos į EMAS reglamento 11 straipsnio 1 dalį, gali laisvai apsispręsti, ar jų nacionalinė (-s) kompetentinga (-os) įstaiga (-os) suteikia galimybę registruoti trečiųjų šalių organizacijas.

4.1. **Taikomi teisės aktai ir teisinė atitiktis trečiosiose šalyse**

4.1.1. Organizacijos privalo visada atitikti atitinkamus trečiųjų šalių, kuriose yra į EMAS registraciją įtrauktos vietos, nacionalinius teisinius reikalavimus.

4.1.2. Kad būtų užtikrintas platus EMAS sistemos užmojis ir patikimumas, pageidautina, kad trečiosios šalies organizacijos aplinkosaugos veiksmingumas būtų kuo artimesnis ES organizacijų veiksmingumui, kurį jos turi išlaikyti pagal atitinkamus Europos ir nacionalinius teisės aktus. Todėl pageidautina, kad už Bendrijos ribų esančios organizacijos šalia nuorodų į galiojančius nacionalinius aplinkosaugos reikalavimus aplinkosaugos ataskaitoje pateiktų nuorodą į teisinius aplinkosaugos srities reikalavimus, taikomus panašioms organizacijoms valstybėje narėje, kurioje organizacija ketina pateikti registracijos paraišką (EMAS reglamento 4 straipsnio 4 dalis). Šiame sąraše nurodyti aplinkosaugos reikalavimai turėtų būti naudojami kaip atskaitos taškas, kai siekiama užsibrėžti aukštesnių papildomų veiksmingumo tikslų, tačiau vertinant organizacijos teisinę atitiktį jie nėra įpareigojantys.

4.1.3. Pagal EMAS reglamento IV priedo B dalies g punktą organizacijų aplinkosaugos ataskaitoje pateikiama nuoroda į taikomus su aplinka susijusius teisinius reikalavimus.

4.1.4. Pageidautina, kad trečiosiose šalyse esančių vietų atžvilgiu būtų pateikiami tokie EMAS reglamento 4 straipsnio 4 dalyje minimi dokumentai:

— trečiųjų šalių vykdymo priežiūros institucijų ataskaitos, kuriose pateikiama informacija apie organizacijai taikomus aplinkosaugos leidimus ir kuriose pažymima, kad duomenų apie neatitiktį nėra ir (arba) kad prieš įmonę nėra pradėta susijusių vykdymo užtikrinimo procedūrų, jai nėra iškelta ieškinių ar pradėta skundų procedūrų,

— be to, pageidautina, kad aplinkosaugos ataskaitoje taip pat būtų pateikiamos trečiosios šalies nacionalinės teisės aktų ir šalies, kurioje organizacija teikia registracijos paraišką, kaip nurodyta 4.1.2 punkte, teisės aktų atitikties lentelės.

4.2. **EMAS trečiųjų šalių akreditavimas ir leidimų išdavimas**

4.2.1. Valstybės narės, taikydamos savo priemones ir veiklos procedūras, apsisprendžia, ar leisti trečiųjų šalių registravimą. Tokiu atveju valstybės narės užtikrina, kad jų nacionalinės akreditavimo ar leidimus išduodančios įstaigos numatytų trečiųjų šalių EMAS aplinkosaugos vertintojų akreditavimą ar leidimų jiems išdavimą. Tik valstybės, kuriose taikomas vadinamosios trečiųjų šalių registracijos principas, gali registruoti trečiosiose šalyse veiklą vykdančias organizacijas.

4.2.2. Jei pagal EMAS reglamento 3 straipsnio 3 dalį valstybė narė leidžia trečiųjų šalių registraciją, galimybė būti užregistruotam toje konkrečioje valstybėje narėje priklausys nuo to, ar yra akredituotų vertintojų. Toje konkrečioje valstybėje narėje, kuri nusprendžia taikyti trečiųjų šalių registraciją, potencialus vertintojas turėtų būti akredituotas tai konkrečiai trečiajai šaliai ir į tą registravimo procedūrą įtrauktam (-tiems) ekonomikos sektoriui (-iams) (jie nustatomi pagal NACE kodus).

Aiškinamoji pastaba

Tai reiškia, kad vertinimą konkrečioje trečiojoje šalyje atliksiantis vertintojas privalo būti valstybės narės, kurioje leidžiama trečiųjų šalių registracija ir kurioje organizacija ketina įsiregistruoti, akreditavimo ir leidimų išdavimo įstaigos akredituotas tai konkrečiai trečiajai šaliai.

4.2.3. Akreditacijoje ar leidime, kurį vertintojai gali gauti trečiųjų šalių atžvilgiu, turi būti nurodyta, kuriai trečiajai šaliai jis galioja, kad registravimo leidimas atitiktų EMAS reglamento 22 straipsnio 2 dalies nuostatas. Pati valstybė narė nusprendžia, ar ji nori išduoti atskiras pažymas kiekvienai trečiajai šaliai ar bendrą akreditacijos pažymą su pridedamu geografiniu priedėliu, kuriame būtų nurodyta, kuriose šalyse vertinimo įstaigos yra akredituotos vykdyti veiklą.

Aiškinamoji pastaba

Atsižvelgiant į 22 straipsnį „Papildomi reikalavimai aplinkosaugos vertintojams, veikiantiems trečiosiose šalyse“, akivaizdu, kad akreditavimas ir (arba) leidimų išdavimas trečiųjų šalių atžvilgiu gali būti tik papildomas akreditavimas ir (arba) leidimų išdavimas šalia bazinio akreditavimo ir (arba) leidimų išdavimo Europos atžvilgiu. Tai reiškia, kad akreditavimas ir (arba) leidimų išdavimas trečiųjų šalių atžvilgiu suteikiamas kaip bendrojo akreditavimo ir (arba) leidimų išdavimo tam tikroje srityje ir jų reikalavimų papildomas reikalavimas. Todėl akreditavimas ir (arba) leidimų išdavimas trečiųjų šalių atžvilgiu turi apimti akreditavimą ir (arba) leidimų išdavimą tam tikroje srityje kurios nors vienos valstybės narės atžvilgiu.

Kai vertintojas yra akredituotas ar leidimas jam išduotas vienoje valstybėje narėje, jis (ji) vertinimo veiklą gali vykdyti kitose valstybėse narėse pagal šio reglamento 24 straipsnį.

4.3. **Kompetentingos įstaigos užduotys**

4.3.1. Valstybė narė, kurioje veikia daugiau nei viena kompetentinga įstaiga, turėtų nustatyti, kuriai kompetentingai įstaigai gali būti pateikiamos trečiųjų šalių registracijos paraiškos; tai turėtų būti ta pati kompetentinga įstaiga, kaip ir ta, kuri priskirta pagal 5.3.1 punktą.

4.3.2. Organizacijų, kurių vietos yra tik trečiosiose šalyse, trečiųjų šalių registracijos paraiška pateikiama bet kuriai paskirtai kompetentingai įstaigai tose valstybėse narėse laikantis šių sąlygų:

a) valstybė narė numato trečiųjų šalių organizacijų registraciją;

b) esama akredituotų ar leidimus turinčių vertintojų, galinčių atlikti vertinimus trečiosiose šalyse, kurios yra įtrauktos į registravimą; be to, tokie vertintojai gali vertinti pagal atitinkamus NACE kodus (kitaip tariant, sprendimas dėl vertintojo pasirinkimo lemia registracijos valstybės narės pasirinkimą, ir atvirkščiai).

4.3.3. Kompetentingos įstaigos savo veiklą turėtų koordinuoti su akreditavimo ir leidimų išdavimo įstaigomis savo valstybėse narėse, siekdamos užtikrinti, kad kaskart, kai valstybė narė numato organizacijų iš trečiųjų šalių registraciją, ir kompetentinga įstaiga, ir akreditavimo ar leidimus išduodanti įstaiga sugebėtų savo atitinkamas užduotis atlikti koordinuotai.

4.4. **Akredituotų ar leidimus turinčių vertintojų užduotys**

4.4.1. Bendrosios taisyklės, taikomos EMAS aplinkosaugos vertintojams, jų akreditavimui ar leidimų jiems išdavimui ir vertinimo procesui, pateiktos EMAS reglamento V ir VI skyriuose.

4.4.2. Valstybės narės, kuriose leidžiama trečiųjų šalių registracija, privalo įdiegti specialią sistemą, skirtą akredituoti ar išduoti leidimus vertinimą trečiųjų šalių atžvilgiu atliekantiems vertintojams. Vertintojo akreditacijos ar leidimo išdavimas suteikiamas kiekvienai šaliai atskirai kaip bendrosios akreditacijos ar leidimo priedas pagal šioje dalyje nurodytus reikalavimus.

4.4.3. Vertintojas (-ai) turi būti akredituotas (-i) ar turėti leidimus visų organizacijos veiklos, susijusios su šios organizacijos vietomis, NACE kodų atžvilgiu. Jei veiklos sritis yra plati, organizacijos savo nuožiūra turi galimybę pasitelkti kelis akredituotus vertintojus. Iš tikrųjų gali būti sudėtinga, o gal net neįmanoma paskirti vieną vertintoją visoms didelių organizacijų veiklos sritims. Jei vertintojas yra neakredituotas ar jam nėra išduotas leidimas visų atitinkamų NACE kodų atžvilgiu, įtraukiami kiti atitinkami akredituoti aplinkosaugos vertintojai, bendradarbiaujantys vienoje byloje. Atsižvelgiant į EMAS reglamento 4 straipsnį, organizacijos, kurios nori būti registruotos, turi nuspręsti, ar jos nori pasitelkti kelis akredituotus vertintojus. Neskaitant tokių priežasčių kaip akredituotų atitinkamų NACE kodų veiklos rūšių vertintojų trūkumas, organizacijos taip pat gali turėti kitų priežasčių (pvz., vietos patirtis, kalbos mokėjimas ar noras suderinti EMAS patikrą su sertifikavimu pagal kitus standartus) pasitelkti kelis vertintojus.

4.4.4. Visi bendradarbiaujantys vertintojai turi pasirašyti 25 straipsnio 9 dalyje nurodytą deklaraciją ir EMAS aplinkosaugos ataskaitą. Kiekvienas dalyvaujantis vertintojas atsako už tos vertinimo dalies (-ių), kuri (-ios) yra susijusi (-usios) su jo ar jos kompetencijos sritimi (daugiausia susijusia su konkrečiais NACE kodais), rezultatus. Kadangi visi vertintojai privalo pasirašyti tą pačią deklaraciją, kompetentinga įstaiga turi galimybę nustatyti visus dalyvaujančius vertintojus. Todėl kompetentinga įstaiga, pasitelkusi akreditavimo ir leidimų išdavimo įstaigas, gali patikrinti, ar visi dalyvaujantys vertintojai laikėsi išankstinio informavimo reikalavimo, kaip nustatyta EMAS reglamento 23 straipsnio 2 dalyje. Tai kompetentingai įstaigai taip pat leidžia patikrinti, ar dalyvaujančių vertintojų NACE kodai apima nagrinėjamos organizacijos NACE kodus.

4.4.5. Vertintojai, kurie nori vykdyti veiklą trečiosiose šalyse, kaip priedą prie bendros akreditacijos ar leidimo pagal EMAS reglamente nurodytus reikalavimus privalo gauti konkrečią akreditaciją ar leidimą konkrečiai šaliai. Tai reiškia, kad jie privalo:

a) turėti akreditaciją ar leidimą organizacijai taikomų NACE kodų atžvilgiu;

b) būti susipažinę su trečiojoje šalyje, kurios atžvilgiu jie siekia gauti akreditaciją arba leidimą, galiojančiais įstatymų ir kitų su aplinka susijusių teisės aktų reikalavimais ir juos išmanyti;

c) mokėti ir suprasti trečiosios šalies, kurios atžvilgiu jie siekia gauti akreditaciją arba leidimą, oficialiąją kalbą.

4.4.6. Vertintojai vykdydami vertinimo procedūrą patikrina visas organizacijai taikomas aplinkosaugos licencijas arba leidimus arba kitokio pobūdžio įrodymus pagal teisinę sistemą, galiojančią šalyje, kuriai taikoma paraiška.

4.4.7. Be savo įprastų pareigų vertintojas trečiosiose šalyse visų pirma atlieka organizacijos ir į registracijos procesą įtrauktų jos vietų teisinės atitikties išsamų patikrinimą. Taigi konkrečiai atsižvelgdami į EMAS reglamento 13 straipsnio 2 dalies c punkto turinį vertintojai patikrina, ar nėra duomenų apie neatitiktį aplinkos srityje. Vertintojai turėtų naudoti vykdymo priežiūros institucijų gautus duomenis, todėl turėtų susisiekti su šiomis institucijoms, kad gautų išsamios informacijos apie teisinę atitiktį. Vertintojas privalo patikrinti, ar jį (ją) tenkina faktiniai duomenys, pavyzdžiui, gauti iš kompetentingos vykdymo priežiūros institucijos ataskaitą raštu. Jei nėra įrodymų dėl neatitikties, tai nurodoma aplinkosaugos vertintojo deklaracijoje apie vertinimo ir patvirtinimo veiklą (EMAS reglamento VII priedas). Vertintojas šią deklaraciją turi pasirašyti. Taikydamas įprastines audito priemones, kurios turi būti taikomos laikantis EMAS reglamento nuostatų, vertintojas privalo patikrinti, ar EMAS reglamento reikalavimų yra laikomasi. Siekdamas užtikrinti vienodą vietų trečiosiose šalyse ir panašių vietų Europos Sąjungoje registracijos kokybę, vertintojas gali apsvarstyti galimybę atlikti rizikos vertinimą.

4.4.8. Pagal EMAS reglamento 13 straipsnio 2 dalies d punktą vertintojas turėtų patikrinti, ar suinteresuotieji subjektai nėra pateikę susijusių skundų arba tai, ar į skundus buvo tinkamai atsižvelgta.

4.4.9. Valstybės narės, kuriose leidžiama trečiųjų šalių registracija, apsvarsto galimybę parengti priemones, skirtas sustiprinti akreditacijos procesą, siekdamos užtikrinti, kad konkrečioms trečiosioms šalims akredituoti vertintojai gerai mokėtų patikrinti organizacijos atitiktį trečiosios šalies nacionaliniams teisės aktams.

4.4.10. Valstybės narės, kuriose leidžiama trečiųjų šalių registracija, gali apsvarstyti galimybę įgyvendinti pasirenkamas konkrečias nuostatas, skirtas sustiprinti teisinės atitikties tikrinimą ir užtikrinti, kad registracijos procesas būtų panašus į ES vykdomą registracijos procesą. Valstybės narės visų pirma gali apsvarstyti galimybę sudaryti susitarimus (dvišalius susitarimus, susitarimo memorandumus ir kt.). Tokiuose susitarimuose gali būti numatyta procedūra apie teisinę atitiktį informuoti atitinkamą vykdymo priežiūros instituciją trečiojoje šalyje ir valstybėje narėje, taip pat nustatyta, kaip apie galiojančių teisinių reikalavimų pažeidimus informuoti valstybės narės kompetentingą įstaigą laikotarpiu nuo pradinio įregistravimo ar įregistravimo atnaujinimo iki kito atnaujinimo.

4.4.11. Likus ne daugiau kaip šešioms savaitėms iki vertinimo ar patvirtinimo trečiojoje šalyje, aplinkosaugos vertintojas savo akreditacijos ar leidimo duomenis perduoda ir vertinimo ar patvirtinimo laiką ir vietą nurodo valstybės narės, kurioje atitinkama organizacija ketina pateikti registracijos paraišką arba kurioje ji yra registruota, akreditavimo arba leidimus išduodančiai įstaigai. Taip pat informuojama ir valstybės narės, kurioje yra registruoti numatomos vietos, kompetentinga įstaiga.

4.4.12. Jei vertintojas registravimo metu nustato, kad nesilaikoma atitinkamų teisės aktų, jis arba ji nepasirašo EMAS aplinkosaugos ataskaitos ir reglamento 25 straipsnio 9 dalyje nurodytos deklaracijos.

4.4.13. Jei vertintojas nustato neatitikties atvejį registracijų galiojimo metu ar jas atnaujinant, jis arba ji gali pranešti kompetentingai įstaigai, kad ta organizacija jau neatitinka EMAS reikalavimų. EMAS registracijos atnaujinimo metu jis arba ji gali pasirašyti tik 25 straipsnio 9 dalyje nurodytą deklaraciją ir atnaujintą EMAS aplinkosaugos ataskaitą, jei organizacija įrodo, kad bendradarbiaudama su vykdymo priežiūros institucijomis ji ėmėsi tinkamų priemonių užtikrinti, kad teisinė atitiktis būtų atkurta. Jei organizacija vertintojui negali pateikti įrodymų, kad ėmėsi pakankamų priemonių atkurti teisinę atitiktį, vertintojas nepatvirtina atnaujintos ataskaitos ir nepasirašo deklaracijos bei EMAS aplinkosaugos ataskaitos.

4.5. **Registracijos procesas**

4.5.1. Atsižvelgdamos į EMAS reglamento 5 straipsnio 3 dalį ir jo IV priedo D dalį, organizacijos iš pat pradžių turėtų palaikyti ryšį su vertintoju (-ais) ir pagrindine kompetentinga įstaiga, kad išsiaiškintų kalbos klausimus, susijusius su registracijai reikalingais dokumentais.

4.5.2. Prieš siųsdama registracijos paraišką kompetentingai įstaigai, organizacija vertintojui pateikia medžiagą ar dokumentus, kuriais patvirtinama, jog nėra duomenų, kad ji nesilaiko su aplinka susijusių taikomų teisės aktų, kaip aprašyta šio vadovo 4.1.4 punkte.

4.5.3. Įvykdžiusi EMAS reikalavimus (konkrečiai tuos, kurie taikomi registracijos procesui ir kurie yra išvardyti reglamento II priede) ir akredituotam ar leidimą turinčiam vertintojui patvirtinus EMAS aplinkosaugos ataskaitą, organizacija kompetentingai įstaigai siunčia registracijos paraiškos formą ir susijusius dokumentus, įskaitant VI ir VII priedus.

4.5.4. Kompetentinga įstaiga tikrina paraiškoje pateiktą informaciją ir tuo tikslu palaiko ryšį su nacionaline akreditavimo ar leidimus išduodančia įstaiga.

4.5.5. Akreditavimo ir leidimus išduodanti įstaiga įvertina aplinkosaugos vertintojo kompetenciją atsižvelgdama į elementus, išdėstytus EMAS reglamento 20, 21 ir 22 straipsniuose. Jei vertintojo kompetencija nepatvirtinama, akreditavimo ir leidimus išduodanti įstaiga gali pareikalauti, kad vertintojas atitiktų susijusius reikalavimus, arba informuoti kompetentingą įstaigą apie iškilusią problemą. Ir atvirkščiai, kompetentinga įstaiga akreditavimo ir leidimus išduodančią įstaigą informuoja, kai gaunama registracijos paraiška ir kai reikia įregistruoti trečiųjų šalių vietas. Gavusi tokią informaciją, akreditavimo ir leidimus išduodanti įstaiga turėtų kompetentingai įstaigai perduoti duomenis apie dalyvaujantį (-ius) vertintoją (-us). Tai kompetentingai įstaigai suteikia galimybę paprasčiau atlikti galutinį patikrinimą, ar registravimo procedūroje dalyvaujantis (-ys) vertintojas (-ai) yra akredituotas (-i) arba turi leidimus visų NACE kodų atžvilgiu, dėl kurių vykdoma registracija. Jei kompetentingos įstaigos ir akreditavimo bei leidimus išduodančios įstaigos nepalaikytų bent tokių ryšių, nukentėtų priežiūros veikla.

4.5.6. Už registraciją atsakinga kompetentinga įstaiga koordinuoja teisinės atitikties patikrą remdamasi organizacijos vertintojui pateikta informacija. Tik kai valstybė narė su trečiosiomis šalimis yra sudariusi specialius susitarimus, kuriuose įtvirtintos nuostatos, valstybei narei leidžiančios susisiekti su vykdymo priežiūros institucijomis trečiosiose šalyse, teisinę atitiktį galima patikrinti tiesiogiai kreipiantis į vykdymo priežiūros institucijas. Priešingu atveju kompetentinga institucija turi remtis vertintoju ir (arba) organizacija, kad gautų medžiagos ar dokumentus, įrodančius, kad taikomų teisinių reikalavimų laikomasi.

4.6. **Registracijos panaikinimas ir sustabdymas**

4.6.1. Kompetentinga įstaiga laikosi EMAS reglamente nustatytų bendrųjų registracijos galiojimo panaikinimo ir sustabdymo taisyklių.

4.6.2. Apie visus skundus dėl registruotos organizacijos pranešama kompetentingai įstaigai.

4.6.3. Trečiųjų šalių organizacijos, siekiančios EMAS registracijos ir norinčios pradėti registracijos procedūrą, privalo sutikti, kad kompetentinga institucija, prieš priimdama bet kokį sprendimą, vertintojo gali paprašyti įvertinti galimas registracijos panaikinimo ar jos sustabdymo priežastis, kurios gali susiklostyti trečiojoje šalyje, kurioje yra įsikūrusios vietos. Organizacija bendradarbiauja ir vertintojui ar kompetentingai įstaigai pateikia atsakymus į visus klausimus dėl galimų registracijos sustabdymo ar panaikinimo priežasčių. Organizacija taip pat privalo būti pasirengusi prisiimti visas vertintojo darbo, skirto išsiaiškinti padėtį, išlaidas.

4.6.4. Jei už registraciją atsakinga valstybė narė ir trečioji šalis yra pasirašiusios susitarimus, juose gali būti numatytos konkrečios nuostatos, kad būtų užtikrinta teisinė stebėsena ir kad vykdymą užtikrinančios trečiųjų šalių institucijos apie pažeidimus informuotų kompetentingą įstaigą.

4.6.5. NET jei tokie susitarimai sudaryti, vertintojas yra atsakingas už teisinės atitikties patikrą. Galimi nusiskundimai ir neatitikties atvejai, nuo kurių gali priklausyti registracijos panaikinimas ar jos sustabdymas, turi būti įtraukti į atitikties patikrą.

4.6.6. Gali būti konsultuojamasi su trečiojoje šalyje veikiančiomis nevyriausybinėmis organizacijomis; jos gali būti pasitelkiamos kaip informacijos šaltiniai. Visais atvejais vertintojas kompetentingą įstaigą informuoja apie bet kokią per patikrinimą gautą susijusią informaciją.

4.7. **Su kalba susiję klausimai**

4.7.1. EMAS aplinkosaugos ataskaita ir kiti su registracija susiję dokumentai pateikiami viena ar keliomis oficialiosiomis valstybės narės, kurioje yra įsikūrusi kompetentinga institucija, kalbomis (5 straipsnio 3 dalis). Jei organizacija pateikia bendrą aplinkosaugos ataskaitą su informacija apie atskiras vietas, esančias skirtingose trečiosiose šalyse, ši informacija taip pat turėtų būti pateikta viena ar keliomis tų valstybių narių, kuriose tos vietos yra įsikūrusios, oficialiomis kalbomis.

5. VISUOTINĖ REGISTRACIJA. ORGANIZACIJOS, KURIOS TURI KELIAS VIETAS VALSTYBĖSE NARĖSE IR TREČIOSIOSE ŠALYSE (3 VARIANTAS)

EMAS visuotinė registracija – tai registracija organizacijos, turinčios įvairių vietų ES teritorijoje ir už jos ribų ir teikiančios paraišką bendrai visų šių vietų ar kai kurių iš jų registracijai valstybėje narėje, kurioje leidžiama trečiųjų šalių registracija.

Įvairių vietų registracija valstybėse narėse ir trečiosiose šalyse yra sudėtinga procedūra, kuri yra pirmiau aprašytų procedūrų – ES bendros registracijos ir trečiųjų šalių registracijos – derinys. Šioje dalyje paaiškinami aspektai, kurie skiriasi nuo to, kas aprašyta šio vadovo 3 ir 4 dalyse.

5.1. **Taikomi teisės aktai ir teisinė atitiktis valstybėse narėse ir trečiosiose šalyse**

5.1.1. Organizacijos visada privalo atitikti ES ir nacionalinius teisinius reikalavimus, taikomus pagal EMAS registruotoms vietoms.

5.1.2. Siekiant užtikrinti, kad EMAS sistemoje būtų išsaugotas veiklos užmojis ir patikimumas, pageidautina, kad trečiosios šalies organizacijų aplinkosaugos veiksmingumas būtų kuo artimesnis ES organizacijų veiksmingumo lygiui, kurį būtina užtikrinti pagal atitinkamus Europos ir nacionalinius teisės aktus. Todėl pageidautina, kad organizacijos, turinčios vietų už Bendrijos ribų, greta nuorodų į galiojančius nacionalinius aplinkosaugos reikalavimus aplinkosaugos ataskaitoje pateiktų nuorodą į teisinius aplinkosaugos srities reikalavimus, taikomus panašioms organizacijoms valstybėje narėje, kurioje organizacija ketina pateikti registracijos paraišką (EMAS reglamento 4 straipsnio 4 dalis). Šiame sąraše nurodyti aplinkosaugos reikalavimai turėtų būti naudojami, kai siekiama užsibrėžti papildomų aukštesnių veiksmingumo tikslų, tačiau vertinant organizacijos teisinę atitiktį jie nėra svarbūs.

5.1.3. Trečiosiose šalyse esančių vietų atžvilgiu turėtų būti pateikiami tokie reglamento 4 straipsnio 4 dalyje nurodyti dokumentai:

— trečiųjų šalių vykdymo priežiūros institucijų ataskaitos, kuriose pateikiama informacija apie organizacijai taikomus aplinkosaugos leidimus ir kuriose pažymima, kad duomenų apie neatitiktį nėra ir (arba) kad prieš įmonę nėra pradėta susijusių vykdymo užtikrinimo procedūrų, jai nėra iškelta ieškinių ar pradėta skundų procedūrų,

— be to, pageidautina, kad aplinkosaugos ataskaitoje taip pat būtų pateikiamos trečiosios šalies nacionalinės teisės aktų ir šalies, kurioje organizacija teikia registracijos paraišką, kaip nurodyta 5.1.2 punkte, teisės aktų atitikties lentelės.

5.2. **Akreditavimas ir leidimų išdavimas**

5.2.1. Taikomos 4.2 punkte nurodytos nuostatos dėl EMAS trečiųjų šalių akreditavimo ir leidimų išdavimo.

5.3. **Kompetentingų įstaigų užduotys**

5.3.1. Valstybė narė, kurioje veikia daugiau nei viena kompetentinga įstaiga, turėtų nustatyti, kuriai kompetentingai įstaigai gali būti pateikiamos visuotinės registracijos paraiškos; tai turėtų būti ta pati kompetentinga įstaiga, kaip ir ta, kuri priskirta pagal 4.3.1 punktą.

5.3.2. Visuotinės registracijos paraiška, t. y. ES valstybėse narėse ir trečiosiose narėse įsikūrusių organizacijų paraiška pateikiama atitinkamai kompetentingai įstaigai vienoje iš valstybių narių, jei tenkinamos šios sąlygos:

a) valstybė narė numato už ES ribų įsikūrusių organizacijų registraciją;

b) esama akredituotų ar leidimus turinčių vertintojų atlikti vertinimą trečiosiose šalyse, kuriose yra registruojamos vietos, o tokių vertintojų akreditacija ar leidimai taikomi visų reikalingų NACE kodų atžvilgiu.

5.3.3. Valstybė narė, kurioje yra už šią procedūrą atsakinga kompetentinga įstaiga, nustatoma remiantis tokiomis sąlygomis (svarbos tvarka):

1) jei organizacijos būstinė yra vienoje valstybėje narėje, kurioje leidžiama trečiųjų šalių registracija, paraiška turėtų būti teikiama šios valstybės narės kompetentingai įstaigai;

2) jei organizacijos būstinė yra ne valstybėje narėje, kurioje leidžiama trečiųjų šalių registracija, bet joje yra tos organizacijos valdymo centras, paraiška turėtų būti teikiama šios valstybės narės kompetentingai įstaigai;

3) jei visuotinės registracijos paraišką teikianti organizacija neturi nei būstinės, nei valdymo centro nė vienoje valstybėje, kurioje leidžiama trečiosios šalies registracija, organizacija turi įsteigti *ad hoc* valdymo centrą valstybėje narėje, kurioje leidžiama trečiosios šalies registracija; paraiška turėtų būti teikiama šios valstybės narės kompetentingai įstaigai.

5.3.4. Jei daugiau nei viena valstybė narė yra įtraukta į paraišką, turi būti taikoma 3.2 punkte nurodyta kompetentingų įstaigų koordinavimo procedūra. Tokiu atveju ta kompetentinga įstaiga veiks kaip pagrindinė kompetentinga įstaiga pagal ES bendruosius procedūros reikalavimus.

5.4. **Akredituotų ar leidimus turinčių vertintojų užduotys**

5.4.1. Bendrosios taisyklės, taikomos EMAS aplinkosaugos vertintojams, jų akreditacija ar leidimai, taip pat vertinimo procesai aprašyti EMAS reglamento V ir VI skyriuose.

5.4.2. Valstybės narės, kuriose leidžiama trečiųjų šalių registracija, privalo įdiegti specialią sistemą, skirtą akredituoti vertinimą trečiųjų šalių atžvilgiu atliekančius vertintojus arba jiems išduoti leidimus. Vertintojas akredituojamas ar leidimas jam suteikiamas kiekvienai šaliai atskirai kaip bendrosios akreditacijos ar leidimo priedas pagal šioje dalyje nurodytus reikalavimus.

5.4.3. Kai visuotinė registracija taikoma organizacijai, turinčiai kelias vietas ir užsiimančiai keliomis veiklos rūšimis, vertintojo (-ų) akreditacija turi būti taikoma visų organizacijos vietų ir veiklos NACE kodų atžvilgiu. Kad vertintojas (-ai) galėtų vertinti vietas trečiosiose šalyse, jis (jie) turi būti akredituotas (-i) arba turėti leidimą visoms trečiosioms šalims ir visų į visuotinę registraciją įtrauktų vietų visų NACE kodų atžvilgiu valstybėje šalyje, kurioje organizacija ketina pateikti registracijos paraišką. Atsižvelgiant į tai, kad veiklos sritis gali būti plati, organizacijos turi galimybę savo nuožiūra pasitelkti kelis akredituotus vertintojus. Gali būti sudėtinga, o gal net neįmanoma skirti vieną vertintoją visoms didelių organizacijų veiklos sritims. Jei vertintojas yra neakredituotas ar jam neišduotas leidimas visų atitinkamų NACE kodų ar šalių atžvilgiu, bendradarbiaujant kiekvienu atveju atskirai galima pasitelkti kitus akredituotus aplinkosaugos vertintojus. Organizacijos, norinčios būti registruotos, atsižvelgdamos į EMAS reglamento 4 straipsnį turi nuspręsti, ar jos nori pasitelkti kelis akredituotus vertintojus. Neskaitant tokių priežasčių kaip akredituotų vertintojų stygius atitinkamų NACE kodų atžvilgiu, organizacijos taip pat gali turėti kitų priežasčių (pvz., vietos patirtis, kalbos mokėjimas ar noras suderinti EMAS vertinimą su sertifikavimu pagal kitus standartus) pasitelkti kelis vertintojus.

5.4.4. EMAS reglamento 25 straipsnio 9 dalyje nurodytą deklaraciją ir EMAS aplinkosaugos ataskaitą turi pasirašyti visi bendradarbiaujantys vertintojai. Kiekvienas dalyvaujantis vertintojas atsako už vertinimo dalies (-ių) rezultatus, atitinkančius jo kompetencijos sritį (daugiausia susijusią su konkrečiais NACE kodais). Kadangi tą pačią deklaraciją privalo pasirašyti visi vertintojai, pagrindinė kompetentinga įstaiga turi galimybę nustatyti visus dalyvaujančius vertintojus. Todėl pagrindinė kompetentinga įstaiga, pasitelkusi bendradarbiaujančias kompetentingas įstaigas (jos savo ruožtu veiksmus koordinuoja su akreditavimo ir leidimus išduodančiomis įstaigomis), gali patikrinti, ar visi dalyvaujantys vertintojai įvykdė reikalavimą iš anksto pateikti informaciją, numatytą EMAS reglamento 23 straipsnio 2 dalyje. Be to, tuo būdu pagrindinė kompetentinga įstaiga gali patikrinti, ar dalyvaujančių vertintojų NACE kodai apima nagrinėjamos organizacijos NACE kodus.

5.4.5. Vertintojai, kurie nori vykdyti veiklą trečiosiose šalyse, be bendros akreditacijos ar leidimo pagal EMAS reglamente nurodytus reikalavimus privalo gauti konkrečią akreditaciją ar leidimą konkrečios šalies atžvilgiu. Tai reiškia, kad jie privalo:

a) turėti akreditaciją ar leidimą tai organizacijai taikomų NACE kodų atžvilgiu;

b) būti susipažinę su trečiojoje šalyje, kurios atžvilgiu jie siekia gauti akreditaciją arba leidimą, galiojančiais įstatymų ir kitų su aplinka susijusių teisės aktų reikalavimais ir juos išmanyti;

c) mokėti ir suprasti trečiosios šalies, kurios atžvilgiu jie siekia gauti akreditaciją arba leidimą, oficialiąją kalbą.

5.4.6. Vertintojai vykdydami vertinimo procedūrą patikrina visas organizacijai taikomas aplinkosaugos licencijas ar leidimus arba kitokio pobūdžio įrodymus pagal teisinę sistemą, galiojančią šalyse, kuriose yra į paraišką įtraukta vieta.

5.4.7. Be savo įprastų pareigų vertintojas trečiojoje šalyje visų pirma atlieka organizacijos ir į registracijos procesą įtrauktų jos vietų teisinės atitikties išsamų patikrinimą. Taigi konkrečiai atsižvelgdami į EMAS reglamento 13 straipsnio 2 dalies c punkto turinį vertintojai patikrina, ar nėra duomenų apie neatitiktį aplinkos srityje. Vertintojai turėtų naudoti vykdymo priežiūros institucijų gautus duomenis, todėl turėtų susisiekti su šiomis institucijoms, kad gautų išsamios informacijos apie teisinę atitiktį. Vertintojas privalo patikrinti, ar jį (ją) tenkina faktiniai duomenys, pavyzdžiui, gauti iš kompetentingos vykdymo priežiūros institucijos ataskaitą raštu. Jei neatitikties faktų nenustatoma, tai nurodoma aplinkosaugos vertintojo deklaracijoje apie vertinimo ir patvirtinimo veiklą (EMAS reglamento VII priedas). Vertintojas šią deklaraciją turi pasirašyti. Taikydamas įprastines audito priemones, kurios turi būti taikomos laikantis EMAS reglamento nuostatų, vertintojas privalo patikrinti, ar EMAS reglamento reikalavimų yra laikomasi. Kad į registraciją įtrauktos vietos trečiosiose šalyse ir ES šalyse būtų vienodos kokybės, vertintojas privalo apsvarstyti galimybę atlikti rizikos vertinimą.

5.4.8. Pagal EMAS reglamento 13 skyriaus 2 dalies d punktą vertintojas turėtų patikrinti, ar suinteresuotieji subjektai nėra pateikę susijusių skundų arba tai, ar į skundus buvo tinkamai atsižvelgta.

5.4.9. Valstybės narės, kuriose leidžiama trečiųjų šalių registracija (o todėl ir visuotinė registracija), apsvarsto galimybę parengti akreditacijos proceso gerinimo priemones, kad konkrečioms trečiosioms šalims akredituoti vertintojai gerai mokėtų patikrinti organizacijos atitiktį trečiosios šalies nacionaliniams teisės aktams.

5.4.10. Valstybės narės, kuriose leidžiama visuotinė registracija, gali apsvarstyti galimybę įgyvendinti pasirenkamas konkrečias nuostatas, skirtas sustiprinti teisinės atitikties tikrinimą ir užtikrinti, kad registracijos procesas būtų panašus į ES vykdomą registracijos procesą. Valstybės narės visų pirma gali apsvarstyti galimybę sudaryti susitarimus (dvišalius susitarimus, susitarimo memorandumus ir kt.). Tokiuose susitarimuose gali būti numatyta procedūra apie teisinę atitiktį informuoti atitinkamą vykdymo priežiūros instituciją trečiojoje šalyje ir valstybėje narėje, taip pat nustatyta, kaip apie galiojančių teisinių reikalavimų pažeidimus informuoti valstybės narės kompetentingą įstaigą laikotarpiu nuo pradinio įregistravimo ar įregistravimo atnaujinimo iki kito atnaujinimo.

5.4.11. Likus ne daugiau kaip šešioms savaitėms iki vertinimo ar patvirtinimo trečiojoje šalyje, aplinkosaugos vertintojas savo akreditacijos ar leidimo duomenis perduoda ir vertinimo ar patvirtinimo laiką ir vietą nurodo valstybės narės, kurioje atitinkama organizacija ketina pateikti registracijos paraišką arba kurioje ji yra registruota, akreditavimo arba leidimus išduodančiai įstaigai. Taip pat informuojama ir valstybės narės, kurioje yra registruoti numatomos vietos, kompetentinga įstaiga.

5.4.12. Jei vertintojas registravimo metu nustato, kad nėra laikomasi atitinkamų teisės aktų, jis nepasirašo EMAS aplinkosaugos ataskaitos ir reglamento 25 straipsnio 9 dalyje nurodytos deklaracijos.

5.4.13. Jei vertintojas nustato neatitikties atvejį registracijų galiojimo metu ar jas atnaujinant, jis arba ji gali pranešti kompetentingai įstaigai, kad ta organizacija jau neatitinka EMAS reikalavimų. EMAS registracijos atnaujinimo metu jis arba ji gali pasirašyti tik 25 straipsnio 9 dalyje nurodytą deklaraciją ir atnaujintą EMAS aplinkosaugos ataskaitą, jei organizacija įrodo, kad bendradarbiaudama su vykdymo priežiūros institucijomis ji ėmėsi tinkamų priemonių užtikrinti, kad teisinė atitiktis būtų atkurta. Jei organizacija vertintojui negali pateikti įrodymų, kad ėmėsi pakankamų priemonių atkurti teisinę atitiktį, vertintojas nepatvirtina atnaujintos ataskaitos ir nepasirašo deklaracijos bei EMAS aplinkosaugos ataskaitos.

5.5. **Registracijos procesas**

5.5.1. Atsižvelgdamos į EMAS reglamento 5 straipsnio 3 dalį ir jo IV priedo D dalį, organizacijos iš pat pradžių turėtų palaikyti ryšį su vertintoju (-ais) ir pagrindine kompetentinga įstaiga, kad išsiaiškintų kalbos klausimus, susijusius su registracijai reikalingais dokumentais.

5.5.2. Organizacija pateikia medžiagą, patvirtinančią jos teisinę atitiktį, kaip aprašyta 5.1.3 dalyje.

5.5.3. Įvykdžiusi EMAS reikalavimus (konkrečiai tuos, kurie taikomi registracijos procesui ir kurie yra išvardyti reglamento II priede) ir akredituotam ar leidimą turinčiam vertintojui patvirtinus EMAS aplinkosaugos ataskaitą, organizacija kompetentingai įstaigai siunčia registracijos paraiškos formą ir susijusius dokumentus, įskaitant VI ir VII priedus.

5.5.4. Už registraciją atsakinga kompetentinga įstaiga patikrina paraiškoje pateiktą informaciją ir tuo tikslu palaiko ryšį su nacionaline akreditavimo ar leidimų išdavimo įstaiga ir, jei reikia, su kitomis dalyvaujančiomis kompetentingomis įstaigomis. Jei būtina, į tai gali būti įtrauktas už vertinimą atsakingas vertintojas. Ryšius galima palaikyti tradiciniu paštu, e. paštu ar faksu, tačiau tokiu atveju būtina saugoti tokį susirašinėjimą patvirtinančius rašytinius dokumentus.

5.5.5. Akreditavimo ir leidimus išduodančios įstaigos visose susijusiose valstybėse narėse įvertina aplinkosaugos vertintojo kompetenciją atsižvelgdama į elementus, išdėstytus EMAS reglamento 20, 21 ir 22 straipsniuose. Jei vertintojo kompetencija nepatvirtinama, akreditavimo ir leidimus išduodanti įstaiga gali pareikalauti, kad vertintojas atitiktų susijusius reikalavimus, arba informuoti nacionalinę kompetentingą įstaigą apie iškilusią problemą. Ir atvirkščiai, kompetentinga įstaiga akreditavimo ir leidimus išduodančią įstaigą informuoja, kai gaunama registracijos paraiška ir kai reikia įregistruoti vietas. Gavusi tokią informaciją, akreditavimo ir leidimus išduodanti įstaiga turėtų kompetentingai įstaigai perduoti duomenis apie dalyvaujantį (-ius) vertintoją (-us). Savo ruožtu visos dalyvaujančios nacionalinės kompetentingos įstaigos šią informaciją perduoda pagrindinei kompetentingai įstaigai. Tai dalyvaujančioms kompetentingoms įstaigoms ir kompetentingai įstaigai suteikia galimybę paprasčiau atlikti galutinį patikrinimą, ar registravimo procedūroje dalyvaujantis (-ys) vertintojas (-ai) yra akredituotas (-i) arba turi leidimus visų NACE kodų, dėl kurių vykdoma registracija, atžvilgiu. Jei kompetentingos įstaigos ir akreditavimo bei leidimus išduodančios įstaigos nepalaikytų bent tokių ryšių, nukentėtų priežiūros veikla.

5.5.6. Už registraciją atsakinga kompetentinga įstaiga koordinuoja teisinės atitikties patikrą remdamasi organizacijos vertintojui pateikta informacija. Tik kai valstybė narė su trečiosiomis šalimis yra sudariusi specialius susitarimus, kuriose yra įtvirtintos nuostatos, valstybei narei leidžiančios susisiekti su vykdymo priežiūros institucijomis trečiosiose šalyse, teisinę atitiktį galima patikrinti tiesiogiai kreipiantis į vykdymo priežiūros institucijas. Priešingu atveju kompetentinga institucija turi remtis vertintoju ir (arba) organizacija, kad gautų medžiagos ar dokumentus, įrodančius, kad taikomų teisinių reikalavimų laikomasi.

5.5.7. Jei reikia, priėmus sprendimą dėl registracijos, pagrindinė kompetentinga įstaiga informuoja visas dalyvaujančias nacionalines kompetentingas įstaigas, kurios savo ruožtu informuoja savo įgyvendinimo institucijas.

5.5.8. Kai registravimo procedūroje dalyvauja kelios kompetentingos įstaigos, taikomos 3.4 punkte aprašytos su mokesčiais susijusios sąlygos.

5.6. **Registracijos panaikinimas ir sustabdymas**

5.6.1. Kompetentinga įstaiga laikosi EMAS reglamente nustatytų bendrųjų registracijos panaikinimo ir sustabdymo taisyklių.

5.6.2. Apie visus skundus dėl įregistruotos organizacijos pranešama kompetentingai įstaigai.

5.6.3. Trečiųjų šalių organizacijos, siekiančios EMAS registracijos ir norinčios pradėti registracijos procedūrą, privalo sutikti, kad kompetentinga institucija, prieš priimdama bet kokį sprendimą, vertintojo gali paprašyti įvertinti galimas registracijos panaikinimo ar jos sustabdymo priežastis, kurios gali susiklostyti trečiojoje šalyje, kurioje yra įsikūrusios vietos. Organizacija bendradarbiauja ir vertintojui ar kompetentingai įstaigai pateikia atsakymus į visus klausimus dėl galimų registracijos sustabdymo ar panaikinimo priežasčių. Organizacija taip pat privalo būti pasirengusi prisiimti visas vertintojo darbo, skirto išsiaiškinti padėtį, išlaidas.

5.6.4. NET jei tokie susitarimai sudaryti, vertintojas visada yra atsakingas už teisinės atitikties patikrą. Galimi nusiskundimai ir neatitikties atvejai, nuo kurių gali priklausyti registracijos panaikinimas ar jos sustabdymas, turi būti įtraukti į atitikties patikrą.

5.6.5. Gali būti konsultuojamasi su trečiojoje šalyje veikiančiomis nevyriausybinėmis organizacijomis; jos gali būti pasitelkiamos kaip informacijos šaltiniai. Visais atvejais vertintojas kompetentingą įstaigą informuoja apie bet kokią per patikrinimą gautą susijusią informaciją.

5.7. **Su kalba susiję klausimai**

5.7.1. EMAS aplinkosaugos ataskaita ir kiti susiję dokumentai pateikiami viena ar keliomis oficialiosiomis valstybės narės, kurioje yra įsikūrusi pagrindinė kompetentinga institucija, kalbomis (5 straipsnio 3 dalis). Jei organizacija pateikia bendrą aplinkosaugos vertinimą su informacija apie atskiras vietas, su ES vietomis susijusi informacija pateikiama viena ar daugiau tos valstybės narės, kurioje yra tokios vietos, oficialių kalbų; pageidautina, kad informacija apie trečiosiose šalyse esančias vietas būtų pateikiama viena ar keliomis atitinkamų trečiųjų šalių kalbomis.